

Universiteit Leiden

Acculturatie, adaptatie, familiewaarden
en acculturatieconflict bij Turkse
migrantengezinnen in Nederland

D. Uygun

s0487252

Faculteit Sociale Wetenschappen, Afdeling Orthopedagogiek, Jeugdhulpverlening.

Begeleider: Dr. Mitch Van Geel

Samenvatting

Op het gebied van migratie en generatie verschillen zijn er tot nu toe verschillende onderzoeken uitgevoerd. Er is tot nu toe weinig onderzoek op het gebied van migratie én het gezinsdynamiek uitgevoerd. Het huidig onderzoek probeert inzicht te verkrijgen in het gezinsdynamiek bij Turkse migrantengezinnen in Nederland op het gebied van acculturatie, adaptatie, familiewaarden en acculturatie conflict. De onderzoeksgroep bestaat uit vijftig gezinnen, waarbij de samenstelling van elk gezin bestaat uit een vader, moeder en een adolescent. De participanten zijn geworven vanuit verschillende gemeentes, waaronder 's-Gravenhage, Delft, Schiedam en Rotterdam. De acculturatie variabelen vertonen geen samenhang met het psychologisch welzijn van de Turkse migrantenjongeren en de ervaren stress bij de opvoeding van de Turkse migrantenouders in Nederland. Ondanks dat de Turkse migrantengezinnen binnen het gezin verschillen vertonen op Turkse identiteit ontstaat er geen acculturatieconflict bij de Turkse migrantengezinnen in Nederland.

De afgelopen jaren zijn migranten een steeds belangrijker fenomeen aan het worden binnen de onderzoekswereld. Het onderzoeksgebied van migranten bevat een groot bereik aan onderwerpen, bijvoorbeeld taalkeuze (Van Tubergen & Kalmijn, 2002) en Geestelijke Gezondheidszorg (Knipscheer & Kleber, 2005). Verschillende onderzoeken op het gebied van migranten duiden erop dat meer kennis nodig is op dit gebied om de opgedane kennis rondom migranten zo goed mogelijk te kunnen vertalen naar de praktijk. Dit betekent dat het belang van migrantenonderzoek niet enkel een beroep doet op onderzoekers, maar uiteindelijk ook een beroep doet op de participerende migranten die met deze verschillende onderzoeksgebieden te maken krijgen.

Het onderzoeksgebied migranten bevat veel vergelijkingen tussen generaties (Arends-Tóth & Van de Vijver, 2004; Merz, Oort, Ozeke- Kocabas, & Schuengel, 2009; Kwak, 2003; Vedder, Sam, & Liebkind, 2007). Dit soort vergelijkingen bij migrantenonderzoek bestaat voornamelijk uit het verschil tussen de cultuur van herkomst en de cultuur van het nieuwe land en de eventuele effecten van deze verschillen op het functioneren van de migranten (Phinney, Ong, & Madden, 2000; Phinney, Horenczyk, Liebkind, & Vedder, 2001; Vedder et al., 2007). Een belangrijk uitgangspunt van dit huidig onderzoek is dan ook de benaming het 'nieuwe' land, binnen de onderzoekswereld. Het fenomeen 'nieuwe' land lijkt op de jongeren die in Nederland zijn geboren en getogen niet van toepassing te zijn. Immers, deze jongeren lijken alleen de cultuur van het land te kennen waar ze geboren en getogen zijn. Op het eerste gezicht lijkt dit een duidelijk generatie verschil tussen deze jongeren en hun ouders, maar ook een belangrijk punt in de manier van etiketteren binnen onderzoekswereld naar migranten.

Verschillende onderzoeken op het gebied van migranten zijn geslaagd met het leveren van informatie over verscheidene culturele achtergronden en de verschillen tussen generaties bij migranten. Met andere woorden, er zijn voldoende onderzoeken aanwezig die de eerste,

tweede en derde generatie migranten hebben onderzocht of in vergelijking tot elkaar hebben gesteld (Arends- Tóth & Van de Vijver, 2004; Kwak, 2003; Vedder, Sam, & Liebkind, 2007; Phinney, Ong, & Madden, 2000; Yaman, Mesman, Van Ijzendoorn, Bakermans- Kranenburg, & Linting, 2010). Echter, de onderzoeken op het gebied van migranten zijn vaak onvoldoende geïntegreerd en/of gespecificeerd naar de gezinsdynamiek, waarbij binnen migrantengezinnen een duidelijke samenstelling aanwezig is van twee verschillende generaties. Dit betekent dat inmiddels veel bekend is over de generatieverschillen binnen migrantengroeperingen. Er zijn echter vrijwel weinig tot geen onderzoeken die zich specifiek richten op het effect en de invloeden van deze generatie verschillen op de gezinsdynamiek binnen de migrantengezinnen. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek van Arends- Tóth & Van de Vijver, 2004. In dit onderzoek wordt een verschil aangekaart, namelijk dat de tweede generatie Turkse migranten minder afstand tonen tot de Nederlandse cultuur dan de eerste generatie Turkse migranten. Echter, worden deze verschillen niet samengebracht onder de term "gezin" en de eventuele samenhangen van deze verschillen in het gezinsleven bij de Turkse migrantengezinnen.

Dit onderzoek zal zich richten op de gevolgen van de verschillen binnen de culturele context van de Turkse migranten in Nederland met het oog op de gezinsdynamiek en de verschillen en overeenkomsten binnen één systeem. In het huidig onderzoek wordt specifiek gekeken naar de individuele verschillen binnen Turkse migrantengezinnen, die tevens een beroep zullen doen op de generatieverschillen in termen van acculturatie, adaptatie, familiewaarden en acculturatieconflict.

Bi-dimensionele model van acculturatie

Volgens Berry (1997) ontstaat acculturatie door culturele veranderingen, die voortkomen uit de groep mensen die een nieuwe cultuur zijn binnen getreden. Het bi-dimensionele model van acculturatie ontstaat volgens Berry uit antwoorden op twee vragen. De eerste vraag heeft betrekking op het behouden van de cultuur van herkomst. De tweede vraag richt zich op de acceptatie van de nieuwe cultuur. De antwoorden op deze twee vragen resulteren in vier acculturatie profielen. Het eerste profiel, genaamd 'integratie', doet een beroep op het behouden van de eigen cultuur en het tegelijkertijd deelnemen aan de nieuwe cultuur van de dominante gemeenschap. Het tweede profiel 'assimilatie', bestaat uit het vermijden van de eigen cultuur en het deelnemen aan de dominante gemeenschap. Het derde profiel is het tegenovergestelde van 'assimilatie', waarbij de eigen cultuur wordt behouden en de cultuur van de dominante gemeenschap wordt vermeden, genaamd 'separatie'. Het laatste profiel 'marginalisatie' doet een beroep op zowel het vermijden van de eigen cultuur als het vermijden van de cultuur van de dominante gemeenschap.

In het huidig onderzoek zullen deze profielen van Berry (1997) inzicht bieden in het acculturatie proces van de Turkse migrantengezinnen in Nederland.

Acculturatie profielen bij Turkse migrantenouders

Verschillende onderzoeken hebben zich gericht op acculturatie van de Turkse migranten. De bevindingen van Arends-Tóth en Van de Vijver (2004) wijzen op de complexiteit van acculturatie met betrekking tot de verschillen in culturele contexten binnen de Turkse migranten. De resultaten van dit onderzoek concluderen, in termen van acculturatie profielen, dat Turkse migranten in het openbaar het profiel 'integratie' gebruiken. Het 'separatie' profiel wordt volgens dit onderzoek gebruikt in het privé leven. In het onderzoek van Arends-Tóth en Van de Vijver (2004) wordt de aanwezigheid en toepasbaarheid van

verschillende acculturatie profielen in verschillende sociale contexten bij Turkse migrantengezinnen beschreven. Daarnaast wordt binnen het onderzoek van Arends-Tóth en Van de Vijver (2004) gesproken over acculturatie in termen van generaties. Waarbij volgens dat onderzoek, de tweede generatie Turkse migranten minder afstandelijk zijn naar het Nederlandse cultuur dan de eerste generatie. Ook wijst dat onderzoek uit dat ondanks de verschillen tussen generaties op het gebied van acculturatie profielen, zowel de eerste als tweede generatie Turkse migranten zich sterk verbonden voelen met de Turkse cultuur.

Het gebruik van acculturatie profielen bij Turkse migranten kunnen ook gespecificeerd worden tot één bepaalde generatie en geslacht. Het onderzoek van Yaman, Mesman, Van Ijzendoorn, Bakermans- Kranenburg en Linting (2010) richt zich op Turkse moeders van de tweede generatie in vergelijking tot autochtone Nederlandse moeders. De bevindingen laten zien dat het behouden van de Turkse cultuur bij de Turkse moeders voor een betere adaptatie bij ouder en kind zorgt, dan bij de autochtone Nederlandse moeders.

Acculturatie profielen bij Turkse migrantenjongeren

Bovenstaande gegevens met betrekking tot de acculturatie profielen beperken zich niet tot de Turkse migrantenouders. Dergelijke acculturatie profielen zijn immers ook te vinden bij de Turkse migrantenjongen. Het onderzoek van Berry, Phinney, Sam en Vedder (2006) richt zich op deze verdeling en de bevindingen wijzen dat het profiel 'integratie' de meeste migrantenjongeren betreft. De tweede grootste groep Turkse migrantenjongeren werden gedefinieerd binnen het profiel 'separatie/etnisch' gevolgd door respectievelijk 'assimilatie' en 'marginalisatie'.

Uit de bovenstaande onderzoeken kunnen we met betrekking tot de acculturatie profielen zien dat er duidelijke verschillen aanwezig zijn tussen de generaties van Turkse migranten. Bijvoorbeeld, zoals eerder staat beschreven de tweede generatie Turkse migranten

ten opzichte van de Nederlandse cultuur minder afstand tonen dan de eerste generatie Turkse migranten (Arends-Tóth & Van de Vijver, 2004). Elk acculturatie profiel brengt een andere norm, waarde, beleving en ervaring met zich mee. Kortom, elk profiel brengt andere 'gevolgen' met zich mee. De consequenties van deze verschillende acculturatie profielen bij de groep Turkse migranten zullen hieronder worden uitgelegd in termen van adaptatie.

Adaptatie bij Turkse migrantenouders

Volgens Ward (1996) is adaptatie de uitkomst van acculturatie. Het verwijst naar de mate van aanpassing aan een situatie. In het onderzoek van Ward worden twee soorten aanpassingen beschreven. De eerste soort, genaamd psychologische aanpassing wijst op de innerlijke aanpassing en welzijn. De tweede is de socio-culturele aanpassing, waarbij dit begrip een beroep doet op de mate van aanpassing aan een sociale situatie, bijvoorbeeld op het werk.

Het onderzoek van Yaman et al. (2010) richt zich op de adaptatie van de tweede generatie Turkse moeders. Dit onderzoek wijst uit dat Turkse moeders, die meer verbonden zijn met de cultuur van herkomst, minder dagelijkse stress en huwelijksproblemen ervaren. Een ander bevinding van Yaman et al. (2010) laat zien dat verbondenheid met de Turkse cultuur samenhangt met meer adaptief welzijn voor ouder en kind. Dat onderzoek laat verder duidelijk een verband zien tussen het acculturatie profiel bij tweede generatie Turkse moeders en de adaptatie in het dagelijks leven van deze moeders. Uit het onderzoek van Yaman et al. (2010) kunnen we in termen van acculturatie profielen concluderen, dat zowel 'integratie' en 'separatie' bij tweede generatie Turkse moeders tot minder dagelijkse stress en huwelijksproblemen leidt. Dit komt doordat in zowel het profiel 'integratie' en 'separatie' er sprake is van het behouden van de Turkse cultuur.

Adaptatie bij Turkse migrantenjongeren

In het onderzoek van Virta, Sam en Westin (2004) wordt de aanpassing van Turkse migrantenjongeren in Noorwegen onderzocht en vergeleken met de niet- migranten jongeren. De resultaten uit dat onderzoek laten geen verschil in aanpassing tussen deze beide groepen zien. Tevens komt uit dat onderzoek dat aanpassing bij de Turkse migrantenjongeren optimaal tot stand komt, wanneer ze gebruik maken van het 'integratie' profiel. Bij het gebruik van het profiel 'marginalisatie' lijkt de tot stand koming van optimale aanpassing zwak te zijn. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het 'integratie' profiel bij de Turkse migrantenjongeren geassocieerd kan worden met een optimale adaptatie bij deze jongeren.

Uit de bovenstaande onderzoeken kan opgemaakt worden, dat verschillende acculturatie profielen ieder een ander uitkomst op het gebied van adaptatie teweeg kunnen brengen bij migranten.

Bovenstaande onderzoeken richten zich op de individuele adaptatie van zowel de Turkse migrantenjongeren en ouders. Deze onderzoeken geven voornamelijk informatie over adaptatie op individueel niveau. Ook kunnen we afleiden dat de verschillen in acculturatie profielen leiden tot verschillen in adaptatie bij Turkse migrantenjongeren en ouders. Aangezien in het huidig onderzoek het gezin centraal staat tezamen met de onderlinge relaties wordt het onderwerp familiewaarden als variabele meegenomen.

Familiewaarden

De term familiewaarden doet onder andere een beroep op de verplichtingen van kinderen naar hun ouders toe. Deze verplichtingen naar de ouders toe worden in het algemeen gevormd door de waarden van een specifieke cultuur en de verwachtingen rondom die cultuur. Dit betekent dat de verplichtingen naar het gezin toe afhankelijk zijn van het soort cultuur waarin men zich bevindt. In het onderzoek van Fuligni, Tseng en Lam (1999) komt

naar voren dat familiewaarden sterk aanwezig zijn in de collectivistische culturen. De bevindingen van Fuligni et al. (1999) wijzen erop dat adolescenten vanuit collectivistische tradities de familiewaarden van hun ouders behouden. In het huidig onderzoek wordt er vanuit gegaan dat de Turkse cultuur bekend staat als een collectivistische cultuur. Het lijkt dan aannemelijk dat deze resultaten ook te vertalen zijn naar de Turkse cultuur en de Turkse migrantengezinnen die participeren aan het huidig onderzoek.

Het onderzoek van Fuligni et al. (1999) geeft ook informatie over het gevolg van familiewaarden binnen een collectivistische cultuur. Volgens dit onderzoek hebben familiewaarden geen negatieve gevolgen op de ontwikkeling van adolescenten in de dominante gemeenschap. Echter, dit onderzoek laat zien dat familiewaarden positieve gevolgen hebben op de ontwikkeling van adolescenten in de dominante gemeenschap. Daarnaast worden familiewaarden geassocieerd met meer positief emotioneel welzijn bij adolescenten (Fuligni & Pedersen, 2002). In het onderzoek van Idema en Phalet (2007) komt naar voren dat er zelfs verschillen zijn tussen ouders en de manier van de overdracht van de culturele waarden. Het onderzoek van Idema en Phalet (2007) kaart aan dat Turkse moeders naar hun kinderen toe een meer directe vorm van culturele overdracht aannemen in tegenstelling tot de Turkse vaders. De Turkse vaders proberen de overdracht op een meer indirecte en externe vorm tot stand te laten komen, waarbij deze overdracht elementen bevat van religieuze autoriteit.

Acculturatie conflict

Zoals eerder staat beschreven, zijn er onderzoeken die wijzen op verschillen in acculturatie profielen, adaptatie en familiewaarden bij de Turkse ouders en Turkse migrantenjongeren. Deze verschillen duiden eigenlijk op verschillen tussen generaties en individuen, waarbij dit ook kan resulteren in conflicten op gezinsniveau. Wanneer we in dit

huidig onderzoek refereren naar acculturatie conflict, doet dit begrip een beroep op het conflict binnen Turkse gezinnen. Het conflict richt zich op de uitkomst van verschillen op het gebied van verwachtingen en waarden binnen gezinnen. Het onderzoek van Sluzki (1979) geeft belangrijke bevindingen op het gebied van migratie en familie conflicten. In het onderzoek van Sluzki (1979) komen de verschillende fasen van migratie aan bod. Volgens Sluzki (1979) kan elk fase van migratie verschillende soorten conflicten met zich meebrengen binnen het gezin. Een belangrijk element van deze conflicten wordt in het onderzoek van Kwak (2003) beschreven. Dat onderzoek concludeert dat culturele afstand, tussen de cultuur van herkomst en de cultuur van de nieuwe gemeenschap, de harmonie van de relatie binnen de migrantengezinnen kan bedreigen. Hieruit volgt dat hoe meer de culturele normen en waarden tussen twee culturen verschillen, hoe meer de relaties binnen de migrantengezinnen in gevaar kunnen komen. Een andere bevinding van Kwak (2003) wijst uit dat de migrantenjongeren uit een collectivistische cultuur hun positieve familie relaties gedeeltelijk kunnen voortzetten door het uitstellen van hun streven naar autonomie.

In het huidig onderzoek spreken we over een acculturatieconflict op gezinsniveau, wanneer de adaptatie, als gevolg van acculturatie, zowel bij ouder(s) als kind op een negatieve manier resulteert.

Bovenstaande onderzoeken en paragrafen hebben getracht een beeld te schetsen over wat acculturatie is en hoe acculturatie en adaptatie bij Turkse migranten plaatsvindt. Daarnaast zijn er onderzoeksresultaten bekend waarin de verschillen tussen ouder en kind met betrekking tot acculturatie en adaptatie zijn beschreven. Ook de gevolgen op individueel niveau, het belang van familiewaarden en de overdracht van deze familiewaarden van ouder naar kind staan in de vorige paragrafen beschreven. Tot nu toe is elk onderwerp op individueel niveau bekeken. De vraag is hoe deze individuele niveaus met elkaar gecombineerd moeten worden, wanneer deze individuen ook als één gezin onder één dak

functioneren. Met andere woorden, wat gebeurt er met deze individuele verschillen op het moment dat deze worden samengevoegd en er sprake is van het gezin als geheel? De vraag die naar boven komt wanneer de bovenstaande bevindingen worden betrokken op het huidige onderzoek is: "Hoe accultureren de Turkse migrantengezinnen in Nederland en welke gevolgen brengt dit met zich mee voor de gezinsleden in termen van welzijn?"

Huidig onderzoek richt zich op de Turkse migranten gezinnen in Nederland. Zowel de gezinsdynamiek als de individuele posities van de Turkse migrantengezinnen binnen de culturele contexten zullen in dit onderzoek geëvalueerd worden. Zoals eerder beschreven zijn verscheidene onderzoeken op het gebied van Turkse migranten op individueel niveau reeds onderzocht. Het belang van het huidige onderzoek richt zich op het totaal plaatje, waarbij deze individuele verschillen binnen een gezin tot stand komen. De volgende vragen zullen in dit onderzoek worden beantwoord: "Hoe vindt acculturatie plaats onder de Turkse migrantenjongeren en ouders in Nederland?", "Zijn er verschillen op het gebied van acculturatie binnen de Turkse gezinnen?", "Wat is de samenhang tussen acculturatie en psychologische adaptatie/welzijn bij Turkse migrantenjongeren?", "Wat is de samenhang tussen het verschil binnen de Turkse gezinnen op het gebied van acculturatie en psychologische adaptatie/welzijn van de Turkse jongeren in Nederland?" en "Wat is de samenhang tussen het verschil binnen de Turkse gezinnen op het gebied van acculturatie en de ouderlijke stress van de Turkse ouders in Nederland?"

Methoden

Participanten

De participanten die aan het huidige onderzoek hebben deelgenomen, zijn in eerste instantie geworven vanuit het eigen sociale netwerk. Vervolgens hebben de gezinnen uit het eigen sociale netwerk andere gezinnen benaderd. De participanten die aan het onderzoek hebben deelgenomen zijn woonachtig in 's-Gravenhage, Delft, Schiedam en Rotterdam. Daarnaast zijn ook de buurthuizen binnen deze bovengenoemde gemeentes benaderd om participanten te verzoeken tot deelname aan het huidige onderzoek.

Uiteindelijk hebben 50 gezinnen aan dit onderzoek deelgenomen, wat resulteert in een totaal van 150 individuele participanten. Het leeftijdsbereik van de jongeren die aan dit onderzoek hebben deelgenomen is tussen de twaalf en zestien jaar. De inclusiecriteria van het huidige onderzoek betreffen de leeftijd van de jongeren, het kind dient uit een twee ouder gezin te komen, beide ouders zijn van Turkse komaf en er is geen sprake van cognitieve of fysieke beperkingen.

Als we kijken naar het geslacht binnen de onderzoeksgroep zien we dat vijftig vrouwen, vijftig mannen, achttien jongens en tweeëndertig meisjes aan het onderzoek hebben deelgenomen. De participanten zijn select uit de populatie getrokken. De participanten die uiteindelijk aan het huidige onderzoek hebben deelgenomen, hebben mondeling toestemming verleend tot het mogen uitvoeren van huisbezoeken.

Instrumenten

Het in kaart brengen van de culturele identiteit is met behulp van de originele vragenlijst Mutual Intercultural Relations In Plural Societies (MIRIPS) van John Berry tot stand gekomen. Voor het huidige onderzoek zijn 12 items (bijvoorbeeld: "Ik voel me een deel

van de Turkse cultuur") voor het bepalen van culturele identiteit uit de Engelstalige vragenlijst Mutual Intercultural Relations In Plural Societies (MIRIPS) overgenomen en vertaald naar het Turks en Nederlands. Deze 12 items zijn gevormd tot twee schalen, waarbij 6 items een beroep doen op de Turkse identiteit en de overige 6 items een beroep doen op de Nederlandse identiteit. De totaalscore van deze beide schalen, schaal 'Turkse identiteit' en schaal 'Nederlandse identiteit', zijn berekend aan de hand van de gemiddelde score op zes items. Deze 12 items zijn door de participanten beantwoord op een likert vijf puntsschaal (helemaal oneens, beetje oneens, weet niet/neutral, beetje eens en helemaal eens). De uitkomsten van deze 12 items geven een indicatie van de culturele identiteit van de participant weer. Voor het huidig onderzoek betekent dit een indicatie van de Turkse en de Nederlandse identiteit als resultaat. Een hogere score duidt op een sterkere Turkse en Nederlandse identiteit en een lagere score duidt op een zwakkere Turkse en Nederlandse identiteit. De Turkse identiteit schaal heeft in dit huidig onderzoek een Cronbachs alfa waarde van $r= 0.87$, waarbij de Nederlandse identiteit schaal een alfa waarde heeft van $r= 0.78$.

Om de familiewaarden te bepalen is er gebruik gemaakt van 24 items van Fuligni et al. (1999). De eerste 11 items (bijvoorbeeld: "Thuis samen met familie zijn") van de vragenlijst kunnen beantwoord worden op een vijf puntsschaal (nooit, zelden, soms, vaak en heel vaak). De overige items hebben eveneens vijf antwoord mogelijkheden (heel onbelangrijk, onbelangrijk, neutraal, belangrijk en heel belangrijk). De inhoud van deze vragen kunnen gegroepeerd worden als: 1) huidige relaties met het gezin/familie, 2) respect voor het gezin/familie en 3) de steun voor in de toekomst voor gezin/familie. De uitkomsten van deze items geven een indicatie van in hoeverre de participant deze items als belangrijk ervaart. Een hogere score op deze variabele duidt op het hechten van meer belang aan familiewaarden en een lagere score op het hechten van minder belang aan deze waarden. Familiewaarden heeft in het huidig onderzoek een Cronbachs alfa waarde van $r= 0.85$.

Het in kaart brengen van de ouderlijke stress die ervaren wordt met de opvoeding van de kinderen is door middel van NOSI-K (Nijmeegse ouderlijke stress index verkorte versie) tot stand gekomen. Deze vragenlijst is een verkorte versie van het origineel, waarbij de verkorte versie bestaat uit 11 items (bijvoorbeeld: "Het ouderschap over dit kind is moeilijker dan ik dacht"). Deze items kunnen met behulp van een zes puntsschaal (helemaal mee oneens, tamelijk mee oneens, beetje mee oneens, beetje mee eens, tamelijk mee eens en helemaal mee eens) beantwoord worden. De verkorte versie die in het huidig onderzoek is gebruikt, geeft een algemene indicatie van de ouderlijke stress die wordt ervaren met de opvoeding en vormt dus geen schalen als bij de uitgebreide versie. Een hogere score duidt op meer stress en een lagere score duidt op minder stress met de opvoeding. In het huidig onderzoek heeft de NOSI-K een Cronbachs alfa waarde van $r = 0.87$

Om een algemene indruk te verkrijgen van het psychologische welzijn van de jongeren is er gebruik gemaakt van de vragenlijst SDQ (Strengths and Difficulties Questionary). Deze vragenlijst bestaat uit 25 items en vormt uiteindelijk een totaalscore aan de hand van vier subschalen (Emotionele problemen, Gedragsproblemen, Problemen met leeftijdsgenoten, Hyperactiviteit). De enige subschaal die niet in de totaalscore wordt meeberekend is de subschaal pro-sociaal gedrag. In het huidig onderzoek wordt de totaalscore als variabele meegenomen. Een hogere score op deze vragenlijst duidt op meer psychologische problemen en een lagere score duidt op minder psychologische problemen bij jongeren. In het huidig onderzoek heeft de SDQ een Chronbachs alfa waarde van $r = 0.61$. Dit is enigszins afwijkend met de interne consistentie die werd gevonden in het onderzoek van Goodman (1997), waarbij een Cronbachs alfa van $r = 0.73$ werd gevonden.

Procedure

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van huisbezoeken bij gezinnen. Deze huisbezoeken hebben ongeveer twee uur per gezin geduurd. Bij binnenkomst is het doel, de inhoud en de anonimiteit van het onderzoek met het gezin besproken. Hierbij is aan het gezin verteld dat het onderzoek uit twee delen bestaat, namelijk een kwalitatief en kwantitatief onderdeel. De vragenlijsten zijn kort doorgenomen met het gezin. Als eerst zijn de ouders begonnen met het individueel invullen van de vragenlijsten terwijl het kind semigestructureerd werd geïnterviewd in een andere ruimte in de woning. Na het interview met het kind, is er een vragenlijst aan hem/haar overhandigd om deze vervolgens individueel in te vullen. Vervolgens zijn de ouders individueel geïnterviewd nadat zij de vragenlijst hebben ingevuld. Elk onderdeel van het huisbezoek met de participanten heeft individueel plaatsgevonden, waarbij de privacy is gewaarborgd door het gebruik van aparte ruimten in de woning van het gezin per respondent. De vragenlijsten zijn zowel in het Nederlands als in het Turks voorgelegd aan de participanten, waarbij de keuze van taal aan hen is overgelaten. De interviews met de gezinsleden zijn zowel in het Turks als in het Nederlands afgenomen. Reden tot het gebruik van de Turkse taal met de afname van de interviews is dat sommige Turkse ouders de Nederlandse taal onvoldoende beheersen.

Data analyse

In dit onderzoek wordt van de SPSS 17.0 gebruik gemaakt om de onderzoeksvragen door middel van statistische analyses te kunnen beantwoorden. Bij het uitvoeren van alle analyses is er tweezijdig getoetst met een alpha van 0.05.

De afhankelijke variabelen in dit onderzoek betreffen de variabelen: totaalscore van de vragenlijst SDQ en de afzonderlijke vragenlijst NOSI-K voor elk van de ouders. Deze afhankelijke variabelen zijn numerieke variabelen. De onafhankelijke variabelen in dit huidig

onderzoek betreffen: Turkse identiteit, Nederlandse identiteit en familiewaarden. Deze onafhankelijke variabelen zijn eveneens numerieke variabelen.

De eerste subvraag van dit onderzoek betreft hoe acculturatie plaatsvindt onder de Turkse migrantenjongeren en ouders in Nederland. Om deze eerste subvraag te kunnen beantwoorden wordt gebruik gemaakt van beschrijvende statistieken.

De tweede subvraag betreffende of er verschillen zijn op het gebied van acculturatie binnen de Turkse gezinnen wordt door middel van een gepaarde t-toets beantwoord.

De derde subvraag, betreffende de relatie tussen acculturatie en psychologische adaptatie/welzijn onder Turkse migrantenjongeren, wordt beantwoord door middel van de multiële regressie analyse.

De vierde subvraag heeft betrekking tot het verschil in acculturatie binnen de Turkse gezinnen en de samenhang met de psychologische adaptatie/welzijn van de Turkse migrantenjongeren in Nederland, dit wordt eveneens door middel van multiële regressie analyse getoetst.

De multiële regressie analyse wordt tot slot gebruikt bij het beantwoorden van de laatste subvraag met betrekking tot het verschil in acculturatie binnen de Turkse gezinnen en de samenhang met de ervaren ouderlijke stress met het opvoeden bij Turkse migrantenouders.

Resultaten

Data Inspectie

In eerste instantie is er een data inspectie uitgevoerd in SPSS om de verdeling van de data, normaliteit, missende waarden en uitbijters in kaart te kunnen brengen.

De verdeling van de data wordt bekeken door middel van histogrammen. De afhankelijke variabelen, totaalscore SDQ en totaalscore NOSi-K, zijn normaal verdeeld. De

onafhankelijke variabelen familiewaarden en Nederlandse identiteit zijn eveneens normaal verdeeld. Echter, de variabele Turkse identiteit is niet normaal verdeeld.

Om de normaliteit te toetsen wordt gebruik gemaakt van de non-parametrische Kolmogrov-Smirnov toets. Hierbij zien we dat de variabele Turkse identiteit ($p < .05$) niet normaal is gedistribueerd. De overige schalen zijn wel normaal gedistribueerd.

De missende waarden in de huidige data zijn getraceerd door middel van de Missing Value Analysis, waarbij er geen missende waarden zijn gevonden in zowel de onafhankelijke als de afhankelijke variabelen (Tabel 1). Daarnaast is het belangrijk om te vermelden dat de missende waarden in deze data zowel voor geen antwoord als dubbel antwoord op een item worden gebruikt.

Zowel de afhankelijke als de onafhankelijke variabelen zijn getoetst op uitbijters. Er zijn twee uitbijters in totaal getraceerd, waarbij de een op de afhankelijke variabele totaalscore SDQ (case 33) en de ander op de onafhankelijke variabele Turkse identiteit (case 31) is gevonden. Beide uitbijters worden consistent behandeld en worden niet meegenomen in de vervolg van het analyses.

Subvragen

De eerste subvraag met betrekking tot hoe acculturatie plaatsvindt onder de Turkse migrantenjongeren en ouders in Nederland wordt beantwoord door middel van beschrijvende statistiek. In Tabel 1 zien we dat Turkse migrantenjongeren op het gebied van Turkse identiteit lager scoren ($M = 3.59$, $SD = .448$) dan de Turkse moeders ($M = 3.87$, $SD = .446$). Wel scoren de jongeren gelijk aan de Turkse vaders ($M = 3.59$, $SD = .832$). Op het gebied van de Nederlandse identiteit scoren Turkse moeders lager ($M = 1.17$, $SD = .799$), dan de Turkse migrantenjongeren ($M = 1.46$, $SD = .770$) en de Turkse vaders ($M = 1.44$, $SD = .952$).

Met betrekking tot de familiewaarden zien we dat Turkse moeders het hoogst scoren op familiewaarden binnen het gezin ($M = 3.04$, $SD = .411$). Dit is hoger dan de Turkse vaders ($M = 2.90$, $SD = .399$) en Turkse jongeren ($M = 2.92$, $SD = .420$). Op het gebied van stress bij ouders met de opvoeding, zien we dat Turkse vaders ($M = 2.01$, $SD = 1.10$) gemiddeld lager scoren dan de Turkse moeders ($M = 2.04$, $SD = 1.11$). De Turkse jongeren scoren op de totaal schaal van de SDQ, $M = 9.65$, $SD = 4.84$.

Als we kijken naar het algemeen beeld bij het Turkse en het Nederlandse identiteit binnen de Turkse migrantengezinnen zien we in termen van Berry (1997) een profiel dat neigt naar 'separatie' (Tabel 1).

Tabel 1

Beschrijvende statistische gegevens van de variabelen per gezinslid.

Variabelen	N	M	SD	Min	Max	Skewness	Kurtosis	Missings	Uitbijters
TR identiteit									
Moeder	49	3.87	.446	1	4	-3.923	15.588	0	1
Vader	50	3.59	.832	0	4	-2.589	7.292	0	9
Kind	49	3.59	.448	2	4	-1.274	1.100	0	1
NL identiteit									
Moeder	49	1.17	.799	0	3	.516	-.494	0	0
Vader	50	1.44	.952	0	4	.511	-.144	0	0
Kind	49	1.46	.770	0	3	-.362	-.830	0	0
Familiewaarden									
Moeder	49	3.04	.411	1	4	-.492	-.009	0	0
Vader	50	2.90	.399	2	4	-.022	-.362	0	0
Kind	49	2.92	.420	2	4	-.393	-.344	0	3
Nosi-K									
Moeder	49	2.04	1.11	0	5	.292	-.709	0	1
Vader	50	2.02	1.10	0	4	.262	-.886	0	0
SDQ- Totaal									
Kind	49	9.65	4.83	2	24	.730	.501	0	1

De tweede subvraag of er verschillen zijn op het gebied van acculturatie binnen de Turkse gezinnen wordt beantwoord door middel van gepaarde t-toets. Als we kijken naar de gemiddelden (Tabel 1) zien we dat Turkse moeders het hoogst scoren op de Turkse identiteit dan de Turkse vaders en de Turkse jongeren. Op het gebied van Nederlandse identiteit, scoren de Turkse jongeren binnen het gezin gemiddeld hoger dan de ouders, waarbij moeder het

laagst scoort op Nederlandse identiteit. Op het gebied van familiewaarden zien we dat de Turkse moeders op deze variabele gemiddeld hoger scoren dan de overige gezinsleden. Gezien deze gemiddelden zijn er verschillen op het gebied van acculturatie binnen Turkse gezinnen en tussen de gezinsleden. Om te achterhalen of deze verschillen een significant verschil zijn, wordt er gebruik gemaakt van de gepaarde t-toets.

De resultaten van de gepaarde t-toets geven significante verschillen weer tussen moeder en kind op de Turkse identiteit ($t(48) = 2.94, p < .05$) en tussen moeder en vader op de Turkse identiteit ($t(48) = 2.65, p < .05$). Tussen vader en kind ($t(48) = -.05, p > .05$) wordt er geen significant verschil gevonden op Turkse identiteit. Op Nederlandse identiteit worden er geen significante verschillen gevonden tussen moeder en kind ($t(48) = -1.68, p > .05$), vader en kind ($t(48) = -.22, p > .05$) en moeder en vader ($t(48) = -1.38, p > .05$). Op het gebied van familiewaarden worden ook geen significante verschillen gevonden tussen moeder en kind ($t(48) = 1.58, p > .05$), vader en kind ($t(48) = -.18, p > .05$) en moeder en vader ($t(48) = 1.80, p > .05$).

De derde subvraag betreft zich tot wat de samenhang is tussen acculturatie en psychologische adaptatie/welzijn onder Turkse migrantenjongeren. Als we kijken naar de correlaties (Tabel 2) zien we dat de correlatie tussen Nederlands identiteit en de totaalscore van SDQ niet significant is ($r(49) = -.01, p > .05$). De variabele Turkse identiteit en de totaalscore van SDQ vertonen ook geen significante samenhang ($r(49) = .11, p > .05$). Ook de variabele familiewaarden vertoont geen significante samenhang met de variabele totaalscore SDQ ($r(49) = .00, p > .05$).

Tabel 2

Correlaties tussen de onafhankelijke en de afhankelijke variabele(n) bij Turkse migrantenjongeren

	SDQ Totaalscore	Turkse identiteit	Nederlandse identiteit	Familie waarden
SDQ Totaalscore	.	.	.	.
Turkse identiteit	.105	.	.	.
Nederlandse identiteit	-.013	-.144	.	.
Familiewaarden	.003	.135	.225	.

Naast de correlaties wordt ook met een Multipele regressie analyse (MRA) gekeken naar de voorspellende waarde van de drie onafhankelijke variabelen: Turkse identiteit, Nederlandse identiteit en familiewaarden. De resultaten van deze analyses zijn overeenkomstig met de significanties van de eerder uitgevoerde correlaties. Hierbij waren geen significante verbanden te zien tussen de onafhankelijke en de afhankelijke variabele (Tabel 3).

Tabel 3

Multipele regressie analyse op SDQ- Totaal.

SDQ- Totaal	<i>B</i>	Std. Error	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
Turkse identiteit	1.16	1.64	-.049	.107	.484
Nederlandse identiteit	.036	.971	-.074	.006	.971
Familiewaarden	-.144	1.77	.046	-.013	.936

De volgende vraag betreft het verschil in acculturatie binnen de Turkse migrantengezinnen en de samenhang met de psychologische welzijn/adaptatie van de Turkse jongeren in Nederland. Deze vraag wordt getoetst door het aanmaken van verschillcores tussen alle gezinsleden op alle onafhankelijke variabelen. Aan de hand van deze verschillcores is er vervolgens een MRA uitgevoerd om de voorspellende waarden van de acculturatie variabelen (onafhankelijke) op de psychologische welzijn van de Turkse jongeren te analyseren. De verschillcores tussen gezinsleden op de acculturatie variabelen geven geen significante resultaten weer op de totaalscore SDQ (Tabel 4 en 5).

Tabel 4

Multipele regressie analyse van de verschillcores tussen moeder en kind op SDQ- Totaal.

SDQ- Totaal	<i>B</i>	Std. Error	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
M-K Turkse identiteit	.426	1.117	.057	.381	.705
M-K Nederlandse identiteit	.019	.613	.005	.032	.975
M-K Familiewaarden	.358	1.356	-.040	-.264	.793

Tabel 5

Multipele regressie analyse van de verschillcores tussen vader en kind op SDQ- Totaal.

SDQ- Totaal	<i>B</i>	Std. Error	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
V-K Turkse identiteit	.034	.852	.006	.039	.969
V-K Nederlandse identiteit	-.698	.672	-.159	-1.037	.305
V-K Familiewaarden	1.096	1.187	.142	.923	.361

De laatste vraag die wordt onderzocht betreft de samenhang tussen het verschil in acculturatie binnen de Turkse migrantengezinnen en de ervaren ouderlijke stress met de opvoeding. Eveneens als de vorige subvraag is deze vraag door middel van verschilcores tussen de gezinsleden geanalyseerd met gebruik van de MRA.

De analyse met de drie verschilcores tussen moeder en vader als voorspellers op de NOSI-K van moeder, geeft geen significant resultaat ($p = .718$), zie Tabel 6. Tevens geeft de analyse met de drie verschilcores tussen moeder en kind als voorspellers geen significant resultaat op de NOSI-K van moeder ($p = .693$), zie Tabel 7. Daarnaast zijn er ook geen significante verschillen gevonden op de scores tussen vader- moeder ($p = .206$) en vader- kind ($p = .208$) op NOSI-K van vader, zie Tabel 8 en 9. Wel wordt er een significant resultaat ($p = .044$) gevonden op één van de voorspellers in de MRA van de verschilcores tussen vader en moeder op de NOSI-K van de vader (Tabel 8). Voorts wordt ook in de MRA analyse van de verschilcores tussen vader en kind op de NOSI-K van de vader een significant trend gevonden ($p = .057$).

Tabel 6

Multipel regressie analyse van de verschilcores tussen moeder en vader op NOSI-K van moeder.

NOSI-K moeder	<i>B</i>	Std. Error	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
M-V Turkse identiteit	-.142	.226	-.095	-.629	.532
M-V Nederlandse identiteit	-.133	.131	-.152	-1.015	.315
M-V Familiewaarden	.096	.308	.046	.313	.756

Tabel 7

Multipele regressie analyse van de verschillscores tussen moeder en kind op NOSI-K van moeder.

NOSI-K moeder	<i>B</i>	Std. Error	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
M-K Turkse identiteit	.019	.252	.011	.075	.941
M-K Nederlandse identiteit	-.080	.138	-.086	-.578	.566
M-K Familiewaarden	.333	.306	.161	1.087	.283

Tabel 8

Multipele regressie analyse van de verschillscores tussen vader en moeder op NOSI-K van vader.

NOSI-K vader	<i>B</i>	Std. Error	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
V-M Turkse identiteit	-.367	.178	-.306	-2.066	.044
V-M Nederlandse identiteit	-.064	.125	-.073	-.508	.614
V-M Familiewaarden	.336	.290	-.168	-1.162	.251

Tabel 9

Multipele regressie analyse van de verschillscores tussen vader en kind op NOSI-K van vader.

NOSI-K vader	<i>B</i>	Std. Error	Beta	<i>t</i>	<i>p</i>
V-K Turkse identiteit	.365	.187	.278	1.949	.057
V-K Nederlandse identiteit	.018	.148	.018	.119	.906
V-K Familiewaarden	.163	.261	.092	.624	.536

Discussie

In dit onderzoek pogen wij inzicht te krijgen op het acculturatieproces en het welzijn van Turkse migrantengezinnen in Nederland. Aan de hand van de verschillende subvragen is in dit onderzoek getracht een duidelijke beeld te scheppen over het acculturatieproces van de Turkse migrantengroepen in Nederland.

Acculturatie van de Turkse migrantenouders en jongeren in Nederland

In dit onderzoek zien we dat de Turkse identiteit bij Turkse moeders sterker aanwezig is dan de overige gezinsleden. Mogelijk kan de traditionele man-vrouw rolverdeling een verklaring bieden voor de sterk aanwezige Turkse identiteit bij de Turkse moeders. De Turkse moeders kunnen wegens deze traditionele rolverdeling minder buitenshuis verkeren (en meer binnenshuis aanwezig zijn), waardoor de Turkse identiteit sterker kan worden dan de overige gezinsleden. Deze verklaring kan mogelijk ondersteund worden met het onderzoek van Arends-Toth en Van de Vijver (2004). Dit onderzoek wijst uit dat in privé situaties, waaronder thuis, de Turkse Nederlanders hun Turkse tradities behouden. De sterk aanwezige Turkse identiteit van Turkse moeders kan mogelijk tot stand komen door de traditionele man-vrouw rolverdeling. Een ander mogelijk verklaring voor de sterke Turkse identiteit van Turkse moeders vanuit deze traditionele rolverdeling kan samenhangen met de opvoeding. Turkse moeders die over het algemeen genomen meer betrokken zijn bij de opvoeding van de kinderen, dan de Turkse vaders, kunnen zowel bij Turkse moeders zelf als de vaders een verwachting opwekken. Deze verwachting is op het gebied van het overdragen van de Turkse identiteit naar hun kinderen toe. Waarbij beiden ouders verwachten dat de grotere betrokkenheid van de moeders zich vertaalt in een sterkere Turkse identiteit. Ook is het mogelijk dat de Turkse vaders van hun partners verwachten dat ze de Turkse identiteit sterker

beheersen beheersen, zodat deze binnen de opvoeding van de kinderen goed ten pas kan komen. Deze laatste verklaring kan worden ondersteund door het onderzoek van Idema en Phalet (1996). Dat onderzoek kaart aan dat de moeder een directe vorm aanneemt in het overdragen van cultuur in tegenstelling tot de meer indirecte en autoritaire vorm van de vader. Een andere verklaring op het gebied van sterk aanwezige Turkse identiteit bij Turkse moeders kan te maken hebben met het moment van migratie. Het is mogelijk dat de Turkse moeders binnen dit onderzoek na hun huwelijk naar Nederland zijn gekomen, waardoor de Turkse identiteit sterker aanwezig is in tegenstelling tot de overige gezinsleden. In het huidige onderzoek is het aantal jaren verblijf in Nederland niet meegenomen, waarbij deze verklaring voorzichtig geïnterpreteerd dient te worden.

Daarnaast zien we over het algemeen in het huidige onderzoek dat binnen de Turkse migrantengezinnen de voorkeur van jongeren meer naar 'separatie' neigt (Tabel 1). Dit is afwijkend met de bevindingen van het onderzoek van Berry et al. (2006) die het 'integratie' profiel als meest aanwezige profiel onder Turkse migrantenjongeren aangeeft. Mogelijk kunnen we dit verschil verklaren met de bevindingen van Arends-Toth en Van de Vijver (2004), waarbij naar voren komt dat de Turkse Nederlanders het 'integratie' profiel laten zien in openbare situaties en de Turkse tradities behouden in hun privé leven. Het huidig onderzoek is middels huisbezoeken afgenomen, aldus een privé situatie. Mogelijk zou de verdeling onder Turkse migrantenjongeren er anders uit kunnen zien, wanneer het onderzoek op een ander plek zoals op school was afgenomen. Ook is het mogelijk dat de afwijkende resultaten voortkomen uit het verschil in instrumentengebruik. Een andere mogelijke verklaring voor de neiging van het 'separatie' profiel onder Turkse migrantenjongeren kan een 'geslaagde' overdracht zijn van de Turkse identiteit via de ouder(s). In het onderzoek van Vedder et al. (2007) staat beschreven dat kinderen die een moeder hebben van een ander culturele achtergrond dan de Turkse, een zwakkere Turkse identiteit hebben. In het huidig

onderzoek hebben alle moeders een Turkse achtergrond, wat verschilt met de achtergronden van de moeders in het onderzoek van Vedder et al. (2007). Dit zou een mogelijke verklaring kunnen zijn omtrent de Turkse jongeren in Nederland en de neiging naar het 'separatie' profiel van deze jongeren.

Acculturatie binnen de Turkse migrantengezinnen in Nederland.

Het bovenstaande beschrijft de verschillen op het gebied van acculturatie welke zijn getoetst met de vraag of deze verschillen van significante waarde zijn. Uit de analyses komt naar voren dat de Turkse moeders en jongeren significant verschillen op het gebied van Turkse identiteit. Ook verschillen Turkse moeders en vaders significant op het gebied van Turkse identiteit. Tussen Turkse vaders en kinderen zijn er geen significante verschillen gevonden op Turkse identiteit. Op de Nederlandse identiteit en familiewaarden zijn er geen significante verschillen gevonden tussen de gezinsleden. Het verschil op het gebied van Turkse identiteit kan mogelijk verklaard worden vanuit de aanname dat de Turkse gezinnen meer weten over de Turkse identiteit, waardoor meer kennis op het gebied van Turkse identiteit ontstaat. Hierdoor ontstaat mogelijk meer ruimte voor variaties op de persoonlijke visies.

Acculturatie en psychologische welzijn van de Turkse migrantenjongeren in Nederland

Wanneer de bovenstaande bevindingen worden meegenomen in termen van psychologisch welzijn, zien we dat acculturatie geen samenhang vertoont met het psychologisch welzijn bij de Turkse migrantenjongeren. Uit de resultaten kan worden geconcludeerd dat Turkse identiteit, Nederlandse identiteit en familiewaarden geen significant samenhang vertonen en geen voorspellende waarde hebben van het psychologisch welzijn van de Turkse migrantenjongeren. Deze jongeren vertonen geen afwijkende scores op het

totaalschaal van de SDQ (Strength and Difficulties Questionnaire). Eerder onderzoek van Virta et al. (2004) heeft wel een samenhang gevonden tussen acculturatie en psychologische welzijn. Mogelijk kan dit te maken hebben met het verschil in het gebruik van meetinstrumenten, waarbij in dit onderzoek het psychologisch welzijn is gemeten met de SDQ. Daarnaast is in het huidige onderzoek in tegenstelling tot Virta et al. (2004) niet gekeken naar de ervaren discriminatie. Daar ervaren discriminatie wel een belangrijke voorspeller is voor negatieve adaptatie onder Turkse jongeren.

Acculturatie binnen de Turkse migrantengezinnen en het psychologisch welzijn van de Turkse migrantenjongeren in Nederland

Tussen de verschillen van de gezinsleden op het gebied van acculturatie en het psychologisch welzijn van Turkse migrantenjongeren is geen samenhang gevonden. Een mogelijke verklaring voor dit resultaat is de aanwezigheid van zowel de Turkse als de Nederlandse identiteit binnen de Turkse migrantengezinnen. De aanwezigheid van beide culturen in verschillende mate binnen de Turkse migrantengezinnen, kan voor de Turkse migrantenjongeren een open omgeving bieden waarbinnen zij zich geaccepteerd kunnen voelen. Dit kan voor de Turkse migrantenjongeren de mogelijkheid bieden om deze beide culturen te laten bestaan binnen hun gezin en binnen henzelf, waardoor er minder kans ontstaat tot voor een bestaan tot negatief psychologisch welzijn onder de Turkse migrantenjongeren. Met andere woorden, deze Turkse migrantenjongeren kunnen zich binnen het gezin vanuit beide culturele identiteiten begrepen en geaccepteerd voelen, waardoor het psychologisch welzijn van deze jongeren niet in het geding komt.

Acculturatie binnen de Turkse migrantengezinnen en de ouderlijke stress van de Turkse migrantenouders in Nederland

In de laatste onderzoeksvraag van dit huidig onderzoek wordt gekeken naar de relatie tussen de verschillen van de gezinsleden op het gebied van acculturatie en de ervaren ouderlijke stress bij Turkse migrantenouders. Uit de resultaten komen geen significante verschillen naar voren. Hieruit blijkt dat de verschillen tussen gezinsleden op het gebied van acculturatie geen samenhang vertonen met de ervaren ouderlijke stress bij Turkse ouders. Echter zien we op de voorspellers van ervaren ouderlijke stress wel een significant resultaat, zie Tabel 8. Dit betreft de verschilscore van vader en moeder op het gebied van Turkse identiteit als voorspeller voor de ervaren ouderlijke stress van de vader. Daar moeders reeds meer Turks zijn dan vaders en een directere rol aannemen binnen het gezin op het gebied van culturele overdracht kan dit de culturele overdracht van de vaders bemoeilijken (Idema & Phalet, 1996). Idema en Phalet (1996) wijzen immers uit dat de vaders een indirecte rol hebben binnen het gezin. Deze situatie zou allicht de ouderlijke stress van de vaders verklaren met de opvoeding van de kinderen. Een ander significant waarde wordt gevonden binnen de voorspellers van de ervaren stress van vader, zie Tabel 9. Dit betreft de verschilscore van vader en kind op het gebied van Turkse identiteit. Dit kunnen we mogelijk verklaren vanuit de traditionele man-vrouw rolverdeling binnen het gezin, waarbij de Turkse vaders veelal werken en vaders minder thuis aanwezig zijn in tegenstelling tot de Turkse moeders die hierdoor meer betrokken zijn met de opvoeding van hun kind. De aanwezigheid en betrokkenheid van deze Turkse moeders kan de interactie met het kind positief beïnvloeden. De Turkse moeders krijgen hierdoor meer ruimte krijgen om een interactie tot stand te laten komen met de kinderen dan de vaders. Deze opgebouwde interactie tussen moeder en kind zou veel meer begrip en ondersteuning naar elkaar toe kunnen betekenen, waardoor de verschillen tussen moeder en kind gerelativeerd kunnen worden en relatief minder stress

leiden bij de moeder. De Turkse vaders kunnen door de lagere betrokkenheid met de opvoeding, minder interactie opbouwen met hun kind waardoor het verschil met hun kind op Turkse identiteit stress kan opleveren. Een ander mogelijke verklaring voor deze samenhang zou kunnen zijn dat de Turkse vaders het verschil op het gebied van Turkse identiteit met hun kinderen als falen in ouderschap kunnen interpreteren, waardoor de teleurstelling kan samengaan met stress bij de opvoeding. De resultaten omtrent Turkse vaders die stress ervaren met de opvoeding van hun kind, kunnen gedeeltelijk bevestigd worden met het onderzoek door Kwak (2003). Dat onderzoek wijst uit dat de culturele afstand, tussen de cultuur van herkomst en de cultuur van de nieuwe gemeenschap, de harmonie van de relatie binnen de migrantengezinnen kan bedreigen. In het huidig onderzoek zien we dat het verschil tussen de Turkse vaders en de Turkse moeders, maar ook het verschil tussen de Turkse vaders en de Turkse jongeren op het gebied van Turkse identiteit, stress kan opleveren bij de Turkse vaders met de opvoeding. Deze ervaren stress van Turkse vaders kan in termen van Kwak (2003) de harmonie binnen het gezin negatief beïnvloeden. Aan de andere kant ervaren Turkse moeders geen stress met de opvoeding, hoewel de moeders meer verschillen met de Turkse jongeren op het gebied van Turkse identiteit laten zien. Mogelijk kan dit te maken hebben met de eventuele draagkracht van de ouders, maar ook de bestaande interactie tussen ouder en kind.

Beperkingen

De beperkingen van het huidig onderzoek zijn het ontbreken van data over, 1) het aantal jaren verblijf in Nederland, 2) sociaal economische status en 3) opleidingsniveau. Deze variabelen zouden in de interpretatie van de uitkomsten veel meer kunnen nuanceren. Daarnaast is een andere beperking dat het aantal respondenten die in het huidig onderzoek hebben deelgenomen relatief laag is. Vervolg onderzoek zou dit onderzoek, inbegrepen met

de bovengenoemde factoren, kunnen repliceren om het geheel grootschaliger te kunnen onderzoeken. Daarnaast is een andere beperking dat de vragenlijsten naar het Turks zijn vertaald. Deze vertaalde vragenlijsten zijn tot op heden niet gevalideerd. Voorts kan de selectie gekozen groep vanuit het eigen netwerk ook als een beperking worden gezien. Allicht geeft dit een selectie bias en levert het problemen op voor de generaliseerbaarheid. Tot slot zou het feit dat de respondenten uit de eigen netwerk komen een verhoogde mate van sociaal wenselijk antwoorden met zich meebrengen. Toekomstig onderzoek zou deze bovenstaande beperkingen in overweging kunnen nemen.

Praktische implicaties

Praktische implicaties van dit onderzoek, zou zich richten op de stress van de Turkse migrantenvaders. Dit onderzoek duidt aan dat de stress bij de opvoeding van de kinderen bij Turkse vaders aanwezig lijkt te zijn, als de vaders verschillen vertonen met de gezinsleden op het gebied van Turkse identiteit. Dit zou kunnen impliceren dat Turkse vaders eventueel baat kunnen hebben bij hulp en ondersteuning met de opvoeding van de kinderen als zij een significant verschil met de overige gezinsleden laten zien op het gebied van Turkse identiteit. Binnen de GGZ zou dit kunnen betekenen, dat de Turkse vaders meer betrokken moeten worden bij de behandeling van hun kind. Dit zou zich binnen de GGZ vertalen naar dat de Turkse migrantenvaders een vorm van psycho-educatie omtrent opvoeding en ouder rol binnen het gezin kunnen krijgen.

Referentielijst

Arends- Tóth, J., van de Vijver, F.J.R. (2004). Domains and dimensions in acculturation: implicit theories of Turkish-Dutch. *International Journal of Intercultural Relations*, 28, 19-35.

Berry, J.W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46, 5-68.

Berry, J.W., Phinney, J.S., Sam, D.L., Vedder, P. (2006). Immigrant youth: acculturation, identity and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 55, 303- 332.

Fuligni, A.J., Pedersen, S. (2002). Family obligation and the transition to young adulthood. *Developmental Psychology*, 38, 856-868.

Fuligni, A.J., Tseng, V., Lam, M. (1999). Attitudes toward family obligations among American Adolescents with Asian, Latin American, and European backgrounds. *Child Development*, 70, 1030-1044.

Goodman, R. (1997) The Strengths and Difficulties Questionnaire: A Research Note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38, 581-586.

Idema, H., Phalet, K. (2007). Transmission of gender-role values in Turkish-German migrant families: the role of gender, intergenerational and intercultural relations. *Journal of Family Research, 19*, 71-105.

Knipscheer, J.W., Kleber, R.J. (2005). Migranten in de ggz: empirische bevindingen rond gezondheid, hulpzoekgedrag, hulpbehoeften en waardering van zorg. *Tijdschrift voor psychiatrie, 11*, 753-759.

Kwak, K. (2003). Adolescents and their parents: a review of intergenerational family relations for immigrant and nong-immigrant families. *Human Development, 46*, 115-136.

Merz, E.M., Oort, F.J., Ozeke-Kocabas, E., Schuengel, C. (2009). Intergenerational family solidarity: value differences between immigrant groups and generations. *Journal of Family Psychology, 23*, 291-300.

Phinney, J.S., Horenczyk, G., Liebkind, K., Vedder, P. (2001). Ethnic identity, immigration, and well-being: an interactional perspective. *Journal of Social Issues, 57*, 493- 510.

Phinney, J.S., Ong, A., Madden, T. (2000). Cultural values and intergenerational value discrepancies in immigrant and non-immigrant families. *Child development, 71*, 528-539.

Sluzki, C.E. (1979). Migration and family conflict. *Family Process, 18*, 379- 390

Van Tubergen, F., Kalmijn, M. (2002). Tweede taalwerving en taalgebruik onder Turkse en Marokkaanse immigranten in Nederland: investering of gelegenheid?.

Migrantenstudies, 18, 156- 177.

Vedder, P., Sam, D.L., Liebkind, K. (2007). The acculturation and adaptation of Turkish adolescents in North-Western Europe. *Applied Development Science*, 11, 126-

136.

Virta, E., Sam, D.L., Westin, C. (2004). Adolescents with Turkish background in Norway and Sweden: a comparative study of their psychological adaptation.

Scandinavian Journal of Psychology, 45, 15-25.

Ward, C. (1996). Acculturation. In D. Landis & R. Bhagat (Eds.), *Handbook of Intercultural training* (2nd ed., pp. 124- 147). Thousand Oaks, CA: Sage.

Yaman, A., Mesman, J., Ijzendoorn, M.H., Bakermans-Kranenburg, M.J., Linting, M. (2010). Parenting in an individualistic culture with a collectivistic cultural background: the case of Turkish immigrant families with toddlers in the Netherlands.

Journal of Child and Family Studies, 19, 617-628.